

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора кафедри фізичної культури і педагогіки спорту Київського столичного університету імені Бориса Грінченка **Ляхової Інни Миколаївни** на дисертаційне дослідження **Йопи Тетяни Володимирівни** на тему: **«Формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності»**, що подано на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Актуальність теми. У низці нормативних державних документів, що регулюють розвиток освіти в нашій державі (Закон України «Про освіту» (2017), «Концепція розвитку освіти України на 2021–2031 роки» (2021), «Стратегія розвитку фізичної культури і спорту» (2021), «Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2033 рр.» (2022)), передбачено оновлення змісту професійної підготовки з орієнтацією на формування компетентного, мобільного, інноваційного фахівця, здатного діяти в умовах змін. Виходячи з цього, розроблення сучасних здоров'язбережувальних технологій, їх наукове обґрунтування і подальша інтеграція у професійну діяльність майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту потребують особливої уваги наукової-педагогічних працівників ЗВО з точки зору як змістового наповнення, так і організації цього процесу.

Аналіз наукової і науково методичної літератури дозволяє стверджувати, що доцільність вивчення проблеми формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності визначена декількома чинниками, а саме: 1) соціальним запитом на фахівців, здатних забезпечувати здоров'язбереження у сфері фізичної культури і спорту; 2) стратегічною спрямованістю системи освіти на впровадження компетентнісного та міждисциплінарного підходів до професійної підготовки здобувачів освіти спеціальності 017 – Фізична культура і спорт; 3) недостатнім висвітленням у науковій літературі комплексного підходу до формування

готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій; 4) потребою в теоретичному обґрунтуванні й експериментальній перевірці ефективності організаційно-педагогічної моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності.

Зважаючи на представлене вище, процес формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності потребує перегляду цілої низки організаційно-педагогічних аспектів, і, зважаючи на реалії сьогодення, є суспільно значущим, втім ще недостатньо вивченим і науково обґрунтованим у сучасній педагогічній науці. Це засвідчує про нагальну необхідність розв'язання цієї проблеми та наукового обґрунтування багатьох питань щодо професійної підготовки здобувачів освіти, які навчаються за спеціальністю 017 - Фізична культура і спорт.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У першому розділі представлено *«Теоретичні засади формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності»*, а саме: виокремлено актуальні питання професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту; висвітлено класифікацію здоров'язбережувальних технологій; проведено аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду підготовки фахівців до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності.

Зазначено, що готовність майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій представляє собою інтегративне особистісне утворення, що охоплює мотиваційно-ціннісні орієнтації, професійні знання, практичні вміння, рефлексивні здібності та готовність до професійного саморозвитку. Також авторкою роботи схарактеризовано роль здоров'язбережувальних технологій у формуванні культури здоров'я, забезпеченні фізичного, психічного та соціального добробуту особистості; проаналізовано особливості як вітчизняної професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі вищої школи, так і в 7-ми європейських країнах, та визначено основні чинники, що впливають на його ефективність.

У другому розділі *«Методичні засади формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язберезувальних технологій у професійній діяльності»* здобувачкою визначено критерії, показники й рівні сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язберезувальних технологій: мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний.

У цьому ж розділі авторкою роботи закладено основи реалізації формувального експерименту, а саме: представлена розроблена й теоретично обґрунтована організаційно-педагогічна модель формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язберезувальних технологій, що охоплює цільовий, змістово-організаційний, результативний блоки та ґрунтується на засадах системного, компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого та міждисциплінарного підходів. Змістовим ядром цієї моделі є педагогічні умови формування відповідної готовності здобувачів освіти, що передбачають: застосування інтерактивних методів навчання; використання міждисциплінарного підходу до вивчення здоров'язберезувальних технологій; організацію практико-орієнтованої підготовки; формування мотиваційно-ціннісного ставлення до здоров'я та здорового способу життя.

У третьому розділі *«Експериментальна перевірка ефективності організаційно-педагогічної моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язберезувальних технологій у професійній діяльності»* здобувачкою відображено організацію, зміст та результати педагогічного експерименту з перевірки ефективності організаційно-педагогічної моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язберезувальних технологій у професійній діяльності.

У розділі схарактеризовано основні етапи педагогічного експерименту. Результати констатувального етапу засвідчили переважно низький і середній рівні сформованості готовності майбутніх фахівців до застосування здоров'язберезувальних технологій, на підставі яких дисертанткою було розроблено і впроваджено комплекс педагогічних умов, що спрямовані на формування мотивації, професійних знань, практичних умінь і навичок, а отже фахових компетентностей здобувачів освіти, які характеризують їхню готовність до виконання ними функцій збереження здоров'я у контексті

означеної спеціальності та здатність до застосування сучасних здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності (формувальний етап).

На контрольному етапі було експериментально підтверджено ефективність розробленої організаційно-педагогічної моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій. Результати цього етапу експерименту засвідчили істотні позитивні зрушення вихідних показників і рівнів сформованості готовності здобувачів освіти експериментальної групи у порівнянні з кінцевими результатами дослідження щодо визначених рівнів.

Варто зазначити, що результати дослідження, які представлені в дисертації, знайшли своє відображення у 29 таблицях і 7 рисунках. Загальний обсяг дисертації складає 350 сторінок, із них основний текст – 282 сторінки. Список використаних джерел представлений 265 найменуваннями, із яких 34 – іншомовні.

Отже, обґрунтованість, представлених Йопою Т.В. наукових положень і висновків, базується на основі проведеного нею ретроспективного аналізу, синтезу й узагальнення значної кількості опрацьованих вітчизняних і зарубіжних літературних джерел з теми дисертації, використанням надійних й інформативних методів дослідження, опрацюванням отриманих результатів дослідження за допомогою методів математичної статистики, логічною архітектонікою дисертаційної роботи, глибокою продуманістю кожного етапу педагогічного експерименту, а також небезпідставним науковим доведенням ефективності впроваджених авторкою роботи педагогічних інновацій.

Вірогідність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукова новизна дослідження Йопи Т.В. полягає в тому, що: 1) *уперше* розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено організаційно-педагогічну модель формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій, що ґрунтована на міждисциплінарному підході та практико-орієнтованих формах навчання; змістовим ядром якої є педагогічні умови, що передбачають: застосування інтерактивних методів навчання, забезпечення міждисциплінарності до вивчення ЗТТ, організація практико-орієнтованої підготовки, формування мотиваційно-ціннісного ставлення до здоров'я та здорового способу життя; 2) *уточнено* зміст понять «готовність», «готовність до професійної діяльності», «формування готовності

до професійної діяльності», «здоров'язбережувальні технології», «готовність до застосування здоров'язбережувальних технологій» у контексті професійної підготовки фахівців; структурні компоненти, показники й рівні сформованості такої готовності; 3) *набули подальшого розвитку* базові положення забезпечення ефективної підготовки майбутніх фахівців до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності; зміст, форми (індивідуальні, групові, масові) та методи (інтерактивні, активні, компетентнісно орієнтовані тощо) навчання, а також теоретичні й методичні аспекти фахової підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Практичне значення одержаних результатів. Практичне значення дослідження Йопи Т.В. полягає в упровадженні представленого в дисертації навчально-методичного забезпечення дисциплін професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, розроблених нею методичних рекомендацій, а також у впровадженні в практику роботи вищої школи організаційно-педагогічної моделі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності.

Результати, отримані здобувачкою в ході теоретичного та практичного опрацювання матеріалів дисертації, можуть бути застосовані викладачами вищої школи під час організації освітнього процесу здобувачів освіти спеціальності «Фізична культура і спорт» для: створення освітніх програм, силабусів, викладання фахових дисциплін, розкриття сутності навчального матеріалу, аналізу навчальної літератури, написання методичних і практичних рекомендацій, а також з метою підготовки навчальних проєктів і складання практичних завдань до занять. Крім того, сформульовані здобувачкою наукові положення, напрацювання, фактичні результати і висновки, отримані у ході дослідження, можуть використовуватися здобувачами освіти для виконання курсових і кваліфікаційних робіт.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях. Основні наукові результати дослідження Йопи Т.В., починаючи з 2020 року і по 2026 рік, у повній мірі відображено в 25 наукових та науково-методичних публікаціях, а саме: в 7 статтях у наукових фахових виданнях України; в 3 статтях періодичних наукових видань, проіндексованих у базах даних Scopus та Web of Science; в 10 працях, що мають апробаційний характер та в 5 публікаціях, що додатково відображають результати дослідження авторки роботи.

Зауваження до дисертаційної роботи та дискусійні положення.

Загалом, надаючи позитивну оцінку дисертаційній роботі Йоппи Тетяни Володимирівни, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання.

1. У своїй дисертаційній роботі здобувачка слушно виділяє 3 групи методів, що використовувалися у процесі проведення дослідження (теоретичні, емпіричні та статистичні). Однак, на с. 24 не було конкретизовано, які ж саме методи математичної статистики було нею використано в науково-дослідній роботі, а тільки зазначено, з якою загальною метою було проведено збір фактичного матеріалу дослідження, що потребує більш детального пояснення.
2. В анотації, вступі та у розділі I дисертації дисертанткою неодноразово наголошується на важливості використання міждисциплінарного підходу. Наприклад, на с. 82 зазначається, що «не меншу значущість має міждисциплінарний підхід, що дає змогу поєднати знання з медицини, педагогіки, психології, біомеханіки та інформатики в контексті формування здоров'язбережувальної компетентності». На 91 авторка спрямовує читача на забезпечення міждисциплінарного підходу до вивчення ЗТЗ, знову тільки наголошуючи на тому, що «сучасна підготовка майбутніх фахівців передбачає інтеграцію знань із медицини, психології, педагогіки, біомеханіки та інформатики» та вказуючи, справедливо зазначаючи, що «такий підхід допомагає здобувачам вищої освіти комплексно оцінювати стан здоров'я, фізичні можливості та психофізіологічні характеристики досліджуваних та ін.». Разом із тим, у тексті роботи лише частково можна зустріти епізодичне пояснення, як саме цей підхід реалізувався здобувачкою в процесі формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності щодо поєднання знань медицини, педагогіки, психології, біомеханіки та інформатики. Отже, це потребує додаткової відповіді здобувачки на зауваження.
3. Відповідно до рівнів навчальних досягнень здобувачкою було вибрано шкалу оцінювання, в якій у верхній строчці табл. 3.2 низький рівень складав від 0 до 4 балів; середній рівень – 5-7 балів; високий рівень – 8-10 балів, а в нижній строчці – 2, 6 і 9 балів відповідно

(розділ 3, пп. 3.1, с. 211, табл. 3.2). Отже, незрозуміло на підставі чого було обрано саме таку шкалу оцінювання сформованості готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності, коли в представлених додатках Б, В, Г, Д, Е, Ж, И та Л (с. 326, 329, 332, 335, 337, 339, 344, 350) передбачалося різні варіанти оцінювання як показників, так і відповідних рівнів навчальних досягнень, що потребує уточнення і пояснення з боку авторки роботи.

4. З нашої точки зору, виникає необхідність відповіді здобувачки на питання, скільки все ж таки етапів педагогічного експерименту передбачалося в дослідженні 2 чи все ж таки 3? Адже спочатку дисертанткою було визначено 3 етапи: констатувальний, формувальний і контрольний (так само це відбито і в загальних висновках), але в пп. 3.2 у всіх таблицях і рисунках висвітлено кінцеві результати дослідження наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту. Відтак, виникає питання, чому був тоді присвячений контрольний етап педагогічного експерименту?
5. У загальному висновку щодо 2-го завдання дослідження, що стосується з'ясування сутності і змісту поняття здоров'язбережувальних технологій у сфері фізичної культури і спорту, авторкою слушно зазначено, що воно належить до міждисциплінарних категорій сучасної педагогіки, фізичної культури, медицини та психології, а також про те, на чому формується його зміст і що покладено в його основу. Натомість, бажано б було у цьому висновку спочатку сформулювати авторське поняття «здоров'язбережувальні технології у сфері фізичної культури і спорту», готовність до яких передбачено формувати у майбутніх фахівців спеціальності 017 Фізична культура і спорт, а вже потім характеризувати його.
6. Дисертація не позбавлена технічних і стилістичних помилок.

Висловлені зауваження і побажання мають дискусійний характер і суттєво не знижують актуальності, наукової новизни, практичного та теоретичного значення дослідження та ні в якому разі не псують загальне позитивне враження від представленої дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Отже, дисертація Йопа Тетяни Володимирівни на тему: «Формування готовності майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту до застосування здоров'язбережувальних технологій у професійній діяльності» є завершеною, самостійною, науковою працею, що містить актуальність, наукову новизну, безперечне теоретичне і практичне значення, повністю відповідає вимогам, що визначені наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 року №40 (зі змінами), а також «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка Йопа Тетяна Володимирівна заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри фізичної
культури і педагогіки спорту
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Ляхова І. М.